PROPOSTA DIDÀCTICA

DOSSIER DIDÀCTIC:

PROPOSTA D'ACTIVITATS DIDÀCTIQUES

CICLES FORMATIUS: INFANTIL – PRIMÀRIA – SECUNDÀRIA - BATXILLERAT

EQUIP GESTOR DEL CENTRE DE VISITANTS DE LA GARRIGA

Vero Carmona Vidal

Marta Maragall Moreno

Mataró, juliol de 2018

C. Hospital, 35 | 08301 Mataró

T./F. 937903259 | M. 619882005

antequem

GESTIÓ DE PATRIMONI CULTURAL

Índex

Presentació.....3 pàg.

Proposta didàctica.....4 pàg.

La Garriga Natural i Rural.....4 pàg.

La Garriga cultural: Patrimoni històric.....11 pàg.

Altres propostes.....20 pàg.

Presentació

L'objectiu principal d'aquest text és la voluntat de donar a conèixer el Patrimoni cultural i natural de la Garriga al públic escolar. Que els infants coneguin, aprenguin i valorin el patrimoni del seu entorn i d'altres similars és clau per estimar-lo i conservar-lo.

Aquesta proposta està dissenyada per l'equip de gestores i monitores de l'empresa *Antequem S.L.*, qui us proposa un programa de temàtica i activitats diversa que intenta englobar, no només totes les etapes històriques del municipi, sinó també, tots els canvis naturals i paisatgístics que ha patit la Garriga al llarg de la seva existència.

Així doncs, hem dividit aquesta proposta segons dos grans blocs temàtics:

- **La Garriga Natural i Rural.** Aquest bloc es centra en l'estudi de diversos espais naturals de La Garriga en els quals es poden observar aspectes diferents dels ecosistemes (l'aigua i els seus tractaments, evolució agrària).
  Els espais ~~a~~ treballats són:
  - Riu Congost.
  - Bosc de Malhivern.
  - Paisatge de secà.

- **La Garriga Cultural: Patrimoni històric.** Aquest bloc es centre en l'estudi de diversos espais, centrant-nos en les etapes històriques (canvis evolutius, cultura...).
  Els indrets a treballar són:
  - Vil·la romana de Can Terrers (La Garriga Romana).
  - Conjunt de l'església de la Doma (La Garriga Medieval i Moderna).
  - Can Raspall, Illa Raspall, Passeig... (La Garriga Modernista).
  - Refugi antiaeri de l'estació, Camp d'aviació de Rosanes, espais del llibre "El Meu carrer" (La Garriga, Patrimoni i Memòria).

A partir d'aquests espais i àmbits, podem fer un estudi ampli del municipi, mitjançant activitats vivencials que ajudin a entendre i valorar el patrimoni. Plantegem una proposta educativa heterogènia, provocadora, que desperti la curiositat i el treball en equip dels alumnes, facilitant les eines suficients perquè siguin capaços de crear els seus propis judicis de valor.

Proposta didàctica

A Les propostes didàctiques estan dividides en els dos grans blocs temàtics ja esmentats, que a continuació descrivim detalladament, i adaptades al nivell educatiu corresponent.

LA GARRIGA NATURAL I RURAL

S'han creat una sèrie d'activitats per a cada cicle formatiu que s'adapten als diversos continguts d'aprenentatge. Sobretot, estan encarades als cicles de primària, ~~n~~ podent-se adaptar a nivell d'ESO i Batxillerat.
A partir d'activitats i tallers, es posen en rellevància temes com:

- La importància de l'aigua.
- L'efecte de l'home sobre el nostre entorn.
- La transformació de l'espai.

El *cicle d'infantil* és un moment de descoberta, d'aprenentatge i experimentació. Hi ha una sèrie de competències bàsiques vinculades a aquesta experimentació i aprenentatge que es treballen dins les propostes.

- Descobrir i experimentar.
- Entendre el món que ens envolta.
- Descoberta de l'entorn.
- Capacitat d'expressar i compartir sensacions oralment.

Al *cicle de primària*, hi ha una sèrie de competències bàsiques vinculades al coneixement del medi que són les que es treballen dins de les propostes.

- Fer-se preguntes sobre l'entorn.
- Interpretar l'entorn.
- Cercar dades.
- Anàlisi dels resultats.
- Analitzar paisatges a partir de l'entorn social i cultural.
- Interpretar el present a partir de l'anàlisi dels canvis al llarg del temps.
- Elaboració de conclusions i síntesi.
- Formulació d'hipòtesis, anticipació de resposta i curiositat científica.
- La sostenibilitat.

Àmbit Riu Congost

Temàtica general:

- Estudi de l'estat de l'aigua, i del seu estalvi.
- Problemàtiques de contaminació.
- El curs del riu.
- Flora i fauna.

Propostes unitats didàctiques: amb l'objectiu d'orientar als alumnes en els usos antròpics de l'aigua, vinculats a la vida rural. Tots dos posen èmfasi en l'ús de l'aigua, i la seva transformació al llarg del temps.

- Estudi directe de l'aigua, i l'entorn del riu Congost.
- Adaptació de l'itinerari existent "*L'Aigua i el Regadiu*".

Perla d'aigua

Rec Monar

Títol	LA PERLA DE L'AIGUA		L'HORT DESAPAREGUT
Tipus	Taller - sortida		Taller - sortida
Nivell formatiu	Infantil (P5) i Primària (cicle inicial)	Primària (mitjà i superior)	Cicle complert de Primària (inicial, mitjà i superior)
Durada	1 hora*	1,5h	1,5h
Descripció	Partint d'un insecte que viu al riu, es treballa la qualitat de l'aigua, i els possibles canvis que s'han produït. En el cas d'infantil i cicle inicial, a través d'un conte se'ls hi explicarà la funció d'aquest insecte i per a què ens pot servir trobar-lo. Mitjançant preses de mostres, s'estudiarà l'estat de l'aigua i les possibles contaminacions, i alteracions del curs del riu.		Partint del recorregut del rec Monar i dels horts encara existents al seu voltant, s'explicarà la importància que va tenir i com va influenciar en el desenvolupament del nucli del municipi. Es buscaran respostes a preguntes com: Per què es va construir? Com funcionaven els molins? Quina importància té l'aigua pels cultius? Quin tipus de regadiu hi havia abans, i quin hi ha ara? Pràctica amb la plantació d'una llavor de regadiu.
Material de suport	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Un conte, i material de suport divers per desenvolupar l'activitat.	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossier per l'alumnat per anar desenvolupant durant el taller, i material de suport divers.	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossier per l'alumnat per anar desenvolupant durant la sortida i al taller. Material divers de suport.
Lloc	Riba del riu	Riba del riu	Espais marcats del rec Monar i Centre de Visitants

*L'activitat es pot realitzar en 1.5h si contemplem la possibilitat de fer l'esmorzar.

Àmbit Bosc de Malhivern:

Temàtica general:

- Descoberta i estudi de la flora i fauna del bosc de Malhivern.
- Diversitat de paisatges (secà, sotabosc, vegetació de riba)

Propostes unitats didàctiques: amb l'objectiu principal d'observació de l'entorn i l'estudi de la diversitat en espècies.

Bosc de Malhivern

Aqüeducte del Bosc de Malhivern

Títol	**VIU EL BOSC**	
Tipus	Taller - sortida	
Nivell formatiu	Infantil (P5) i Primària (cicle inicial)	Primària (mitjà i superior)
Durada	1 hora*	1,5h
Descripció	Activitat de descoberta de l'entorn, identificació de les espècies que hi viuen. Es mostrarà la influència de l'home en la transformació del bosc, i es posarà en valor la necessitat de la prevenció dels boscos per als ecosistemes. Per a cicle infantil i cicle inicial de primària, es farà l'explicació a partir d'un conte.	
Material de suport	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Un conte, i material de suport divers per desenvolupar l'activitat com a petits naturalistes.	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossier per l'alumnat per anar desenvolupant durant el taller, i material de suport divers per a la investigació.
Lloc	Bosc de Malhivern	Bosc de Malhivern

*L'activitat es pot realitzar en 1.5h si contemplem la possibilitat de fer l'esmorzar.

Àmbit Paisatge de secà:

Temàtica general:

- Treballar el concepte dels diferents tipus de cultius (secà i regadiu) a la Garriga.
- Estudi de la diversitat.
- Paper de l'aigua, i els seus usos.

Propostes unitats didàctiques: activitats que se centraran en la vida rural i concretament el paper de la Masia. Està previst tenir acords amb les masies de Can Nualart o Can Terrers, perquè hi col·laborin i permetin l'entrada a les propietats, i així donar a conèixer de primera mà el funcionament d'aquesta unitat d'explotació agrària.

Masia Can Nualart

Paisatge de secà

Títol	**LA VIDA AL MÓN RURAL**	
Tipus	Taller - sortida	
Nivell formatiu	Infantil (P5) i Primària (cicle inicial)	Primària (mitjà i superior)
Durada	1 hora*	1,5h
Descripció	Des d'una de les masies (Can Nualart o Can Terrers), s'observarà l'entorn; s'estudiarà la vida al camp; la seva evolució en tècniques de treball i la intervenció humana en la transformació del paisatge. Reconeixement de les parts d'una masia i les seves funcions, tant agrícoles com ramaderes.	
Material de suport	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Material de suport divers per desenvolupar l'activitat centrat en la masia i la agricultura i ramaderia.	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossier per l'alumnat per anar desenvolupant durant el taller, i material de suport divers.
Lloc	Masia Can Nualart/Can Terrers	Masia Can Nualart/ Can Terrers

*L'activitat es pot realitzar en 1.5h si contemplem la possibilitat de fer l'esmorzar.

LA GARRIGA CULTURAL: PATRIMONI HISTÒRIC

S'han creat una sèrie d'activitats per a cada cicle formatiu que s'adapten segons els diversos continguts d'aprenentatge.

Les activitats i tallers centren la temàtica en:

- Coneixement de l'entorn històric i cultural del municipi, des d'època romana fins al s. XX.
- Estudi de les diverses èpoques històriques a partir d'activitats i tallers per entendre l'evolució i la seva transformació.
- Totes les unitats didàctiques estan relacionades amb els itineraris i espais visitables de La Garriga.

Des de primària fins a secundària, hi ha una sèrie de competències bàsiques vinculades al coneixement del patrimoni, que es treballen dins de les propostes.

Per el *cicle d' infantil*, no hi ha competències que es centrin en l'estudi de patrimoni, però si que aquest pot ajudar a desenvolupar aptituds i coneixements dins de les seves competències bàsiques:

- Descobrir i experimentar.
- Entendre el món que ens envolta.
- Descoberta de l'entorn.
- Capacitat d'expressar i compartir sensacions oralment.
- Observar.
- Treballar la creativitat.
- Aprendre els colors, les formes...
- Experimentar amb diversos materials i textures.

Per el *cicle de primària*, les competències relacionades amb el patrimoni són:

- Comprendre i valorar elements significatius del patrimoni.
- Relació entre l'art, la societat i la cultura.
- Característiques dels elements artístics patrimonials.
- Respecte i posada en valor dels diversos àmbits patrimonials del nostre entorn.
- Analitzar el passat, present i futur de les societats i comunitats culturals.
- El patrimoni cultural: herència del passat i llegat del futur.

Per el *cicle de secundària*, les competències bàsiques que es treballen dins de les propostes són:

- Vincles entre el passat, el present i el futur. L'empatia històrica.
- La memòria històrica.
- Les manifestacions artístiques en el seu context històric. Valoració estètica. Estils i llenguatges expressius.
- Defensa, protecció i difusió del patrimoni historicoartístic cultural.
- Canvis, continuïtats i ruptures en el món de la cultura i l'art, i en les mentalitats.
- Interpretació de les formes i lectura d'imatges.

La Garriga Romana (vil·la romana de can Terrers):

Temàtica general:

- Conèixer la presència romana a La Garriga i com aquesta va implicar i afectar el poblament posterior.

Propostes unitats didàctiques: basada en l'arqueologia (metodologia, investigació, excavació) i com ens ajuda a entendre el nostre passat, per conèixer millor el nostre present.

Nota: Properament a la vil·la romana de can Terrers s'habilitarà un espai amb les infraestructures necessàries per dur a terme el s tallers.

Jaciment de Can Terrers

Detall del jaciment

Títol	RECONSTRUÏM EL PASSAT!!		RECONSTRUÏM EL PASSAT!!
Tipus	Taller - visita		Taller -visita
Nivell formatiu	Cicle complert de primària (inicial, mitjà i superior)		Cicle complert de secundària
Durada	2h	1,5h*	2h
Descripció	Visita al jaciment per explicar els mètodes constructius d'època romana. El grup es dividirà i es faran dos tallers; una pràctica d'excavació i un mosaic prenent com a model possibles restes trobades al mateix jaciment.		Visita - taller basada en la metodologia arqueològica. A la visita s'explicaran i es treballaran els mètodes de treball de l'arqueologia. El taller es basa en la identificació de les parts d'una vil·la romana emprant els registre gràfic com a mètode.
Material de suport	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossier d'activitats per realitzar durant la sortida. Material divers de suport.		Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossier per l'alumnat per anar desenvolupant durant la sortida i al taller. Material divers de suport.
Lloc	Jaciment de Can Terrers		Jaciment de Can Terrers

*Hi ha la possibilitat de fer només dels tallers i dividir el grup des del moment de la visita.

La Garriga Medieval i Moderna (La Doma)

Temàtica general:

- Estudi època medieval
- Estudi formació nucli poblacional i territorial en època medieval
- El paper de la Doma en els orígens medievals de la Garriga.

Propostes unitats didàctiques: es proposen activitats dinàmiques i jocs d'investigació i descoberta a partir del conjunt de la Doma.

- Esbrinar la història de la Doma.
- Identificar el conjunt de la Doma i els seus usos.
- Cerca d'informació a través de la observació i el treball en equip.
- Es treballa a partir de la hipòtesi i les capacitats de crear conclusions a partir de tota la informació material que es té a l'abast.

Retaule de Sant Esteve de La Doma

La Doma

***Nota**: Unitat didàctica en procés d'adaptació de l'activitat familiar "Desperta Holmes!! El cas de La Doma". Després de les demandes per fer aquesta activitat per al públic escolar, es treballarà amb la creadora d'aquest producte, Cristina Simó de l'ecomuseu de les Valls d'Àneu, per adaptar els seus continguts de forma adequada als diversos nivells educatius.*

Títol	**DESPERTA HOLMES! EL CAS DE LA DOMA**
Tipus	Taller - visita
Nivell formatiu	Cicle superior de primària i cicle complert de secundària
Durada	1,5h
Descripció	Joc detectivesc sobre l'església de La Doma, on s'expliquen les diverses fases constructives; el paper social i polític a La Garriga Medieval; els estils artístics; aspectes culturals de la població. És un treball en equip i cooperatiu.
Material de suport	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossiers per l'alumnat diferenciats per equips i material necessari per poder dur a terme l'activitat.
Lloc	Església de La Doma

La Garriga Modernista (Can Raspall, Illa Raspall, passeig):

Temàtica general:

El Modernisme és un moviment cultural de grans canvis artístics amb la introducció de nous materials i estètiques. Hi convergeixen molts factors: canvis socials, culturals i econòmics. Tots ells es veuen reflectits en l'arquitectura. A partir d'aquesta volem explicar totes aquestes revolucions dins del seu context.

Propostes unitats didàctiques: Les unitats didàctiques estan encarades als cicles d'infantil i primària a partir del caràcter plàstic d'aquest art.

Interior Can Raspall

Detall de forja Casa Durall

Detall de la font de la Casa Barbey

Mosaic de la Casa Barbey

Títol	DESCOBRIM EL MODERNISME!	DESCOBRIM LES ARTS!	LA LLUM A TRAVÉS DELS COLORS
Tipus	Taller - visita	Taller -visita	Taller -visita
Nivell formatiu	Cicle infantil (P3 a P5)	Cicle inicial i mitjà de primària	Cicle mitjà i superior de primària
Durada	1,5h*	1,5h	1,5h
Descripció	Proposta relacionada amb l'entorn i l'experimentació dels materials i textures. Es farà una observació de les formes, colors i materials de can Raspall. Taller pràctic: amb materials diversos i damunt una plantilla, hauran de decorar una façana modernista. El grup, es podrà endur el mural per poder decorar l'escola.	Visita a l'Illa Raspall, on els alumnes veuran i coneixeran les diverses arts aplicades en la construcció de les cases modernistes, així com les tècniques constructives per posar en valor el treball artesanal. Taller pràctic: o bé fer una pràctica sobre els colors (mosaic de trencadís amb diversos materials) o bé sobre els relleus (fer un esgrafiat amb ceres) a partir d'imatges i models.	Visita a l'Illa Raspall, on els alumnes veuran i coneixeran les diverses arts aplicades en la construcció de les cases modernistes, així com les tècniques constructives per posar en valor el treball artesanal. Es posarà l'èmfasi en el treball del vitrall (colors, motius, utilitat...). Taller pràctic: s'elaborarà un vitrall modernista, amb plantilles a mode d'inspiració.
Material de suport	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Material divers per dur a terme l'activitat.	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Material divers de per dur a terme l'activitat.	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Material divers de per dur a terme l'activitat. No es farà en vidre, sinó que serà en pvc o metacrilat.
Lloc	Can Raspall - Centre de Visitants	Illa Raspall - Centre de Visitants	Illa Raspall - Centre de Visitants

*L'hora i mitja es contempla amb l'estona de l'esmorzar inclosa.

Patrimoni i memòria (Refugi antiaeri de l'estació, Camp d'aviació de Rosanes, espais del llibre *"El meu carrer"* de Bernat Romaní):

Temàtica general:

Al voltant de la temàtica de la Guerra Civil Espanyola, es proposa la descoberta d'espais relacionats amb aquesta i com va afectar la guerra al municipi des de les vessants socials, culturals i econòmiques.

Propostes unitats didàctiques: Les unitats didàctiques plantejades en aquest àmbit aniran destinades a fer treballs d'investigació a partir de diversos materials i visites als indrets patrimonials, per poder entendre la repercussió de la guerra a la Garriga.

L'objectiu final també ha de servir per establir paral·lels amb situacions actuals que encara es viuen.

Camp d'aviació de Rosanes

Refugi antiaeri del Camp d'aviació de Rosanes

Refugi antiaeri de l'estació

Detall interior del refugi antiaeri de l'estació

Carrer Banys (espai del llibre "El meu carrer")

Títol	LA SAF - 25, LA GARRIGA CONVERTIDA EN FÀBRICA	LA GARRIGA EN PAU	EL MEU CARRER
Tipus	Itinerari guiat - taller	Itinerari guiat - taller	Itinerari guiat - espai del llibre
Nivell formatiu	Cicle superior de primària i 1er cicle de secundària	Cicle superior de secundària i Batxillerat	Cicle superior de primària
Durada	2h	2h	1,5h
Descripció	Itinerari guiat pels espais i edificis que varen tenir usos militars durant la Guerra Civil, i que varen ser destinats a la indústria de guerra. El taller es basa en confeccionar un mapa ocupat per la SAF - 25 i fer una posada en comú dels tallers i indústries existents.	Itinerari guiat al refugi antiaeri de l'estació més taller vinculat al foment per la pau, amb continguts relacionats amb la resolució de conflictes i cultura de la Pau.	Activitat centrada en una temàtica molt concreta, sobre el llibre "El meu carrer" de Bernat Romaní. Es vinculen els fets del llibre amb una visita al refugi i un recorregut en el que es descobriran diversos indrets descrits en el llibre, així com la història que hi ha al darrere.
Material de suport	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossier pels alumnes per anar fent durant l'activitat. Material de suport divers per la sortida.	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Material divers de per dur a terme l'activitat.	Dossier d'activitats per als alumnes per anar desenvolupant durant la sortida.
Lloc	Entorn de La Garriga - Centre de Visitants	Refugi antiaeri de l'estació - Centre de Visitants	Refugi antiaeri de l'estació - casc urbà

Altres propostes

A banda de les propostes didàctiques, també oferim visites teatralitzades que ajuden a dinamitzar els continguts històrics que puguin interessar als centres educatius. Les visites teatralitzades no deixen de ser un valor afegit a l'activitat.

També es poden fer visites guiades sense taller o activitat a tots els espais patrimonials de la Garriga, adaptades per a tots els cicles, des d'inicial fins a Batxillerat. En el cas de l'educació infantil, i donades les edats dels infants, es proposen activitats més encarades als tallers, ja que és una forma molt més vivencial i pràctica de poder gaudir dels espais a descobrir i conèixer.

Visites teatralitzades - dinamitzacions

Temàtica general:

Apropar l'espai patrimonial als alumnes d'una forma molt més dinàmica i experimental que un discurs unilateral. A partir de les intervencions dels personatges s'expliquen conceptes socials, culturals i econòmics de cadascun dels moments històrics tractats.

Les visites teatralitzades es realitzen amb un sol personatge, i de moment només estan adaptades per a dos espais patrimonials concrets.

Sala Noble de Can Raspall

Can Raspall

Can Terrers

Títol	LA MIRADA DE L'ARQUITECTE	QUI SÓN ELS ROMANS?
Tipus	Visita teatralitzada	Visita teatralitzada
Nivell formatiu	Cicle superior de primària, cicle complert de secundària i Batxillerat	Cicle complert de primària, cicle complert de secundària i Batxillerat
Durada	1,5h	1,5h
Material de suport	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossiers per l'alumnat per anar completant a mode de resum després de la visita.	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossiers per l'alumnat per anar completant a mode de resum després de la visita.
Lloc	Can Raspall	Can Terrers

Visites guiades als espais patrimonials / itineraris guiats temàtics:

Temàtica general:

Ens aproparem a l'evolució històrica del municipi, així com els seus espais patrimonials, mitjançant vistes dinamitzades, participatives i motivades per a que els alumnes entenguin el seu entorn i facin hipòtesis, a partir de les explicacions.

Aquest bolc dividirem en tres àmbits:

- Espais patrimonials visitables
- Itineraris de descoberta
- La Garriga rural

ESPAIS PATRIMONIALS VISITABLES: can Raspall; Passeig; can Terrers; la Doma; refugi antiaeri.

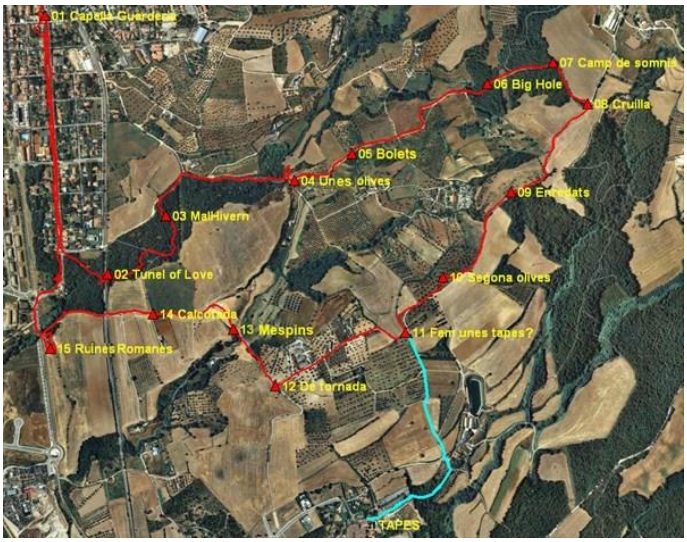

ITINERARIS DE DESCOBERTA I LA GARRIGA RURAL

	ESPAIS PATRIMONIALS VISITABLES		ITINERARIS DE DESCOBERTA		ITINERARI LA GARRIGA RURAL	
Tipus	Visita dinamitzada		Visita dinamitzada		Visita dinamitzada	
Nivell formatiu	Cicle complert de primària, cicle complert de secundària i Batxillerat		Cicle complert de primària, cicle complert de secundària i Batxillerat		Cicle complert de primària, cicle complert de secundària i Batxillerat	
Durada	1,5h	2h*	1,5h	2h*	1,5h	2h*
Títols	Can Raspall		De l'Antiguitat a l'Edat Mitjana		L'aigua i el regadiu	
	Illa Raspall		La Garriga Medieval i Moderna		La Garriga Secreta	
	Refugi antiaeri de l'estació		Vila termal i d'estiueig		Els paisatges de secà	
	Camp d'aviació de Rosanes		Patrimoni i memòria			
	Can Terrers					
	El conjunt de la Doma					
Material de suport	Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossier pels alumnes per anar fent durant l'activitat. Material de suport divers per la sortida.		Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossier pels alumnes per anar fent durant l'activitat. Material de suport divers per la sortida.		Dossier del professor amb ús previ i post activitat. Dossier pels alumnes per anar fent durant l'activitat. Material de suport divers per la sortida.	

*Depèn de l'itinerari escollit, degut al seu recorregut pot arribar a les 2 hores de durada.